

Úkol 7

Výzkumný návrh

Dle prvků, které jsou uvedeny: Babbie, Earl. 2001. *The Practice of Social Research*. Belmont: Wadsworth Publishing Company; strana 113-114

1) *Výzkumný problém (téma výzkumu):* **Děti a rozvod**

Výzkumná otázka: **Do jaké míry ovlivňuje rozvod rodičů další vývoj jejich dětí?**

Jedním z ožehavých problémů dnešní doby je stále narůstající počet manželství, která končí rozvodem. Úroveň rozvodovosti se v roce 2004 vyšplhala až na 49 % manželství končících rozvodem, zatímco počátkem 90. let se pohybovala okolo 35 % (podle www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/rozvodovost). Přibývá však nejen počet rozvedeným partnerů, ale i dětí, které z takovýchto svazků pocházejí. Proto bychom ve svém výzkumu chtěli zjistit, nakolik se zkušenost dítěte, které prožilo rozvod, promítne do jeho dalšího života a jak velký vliv na něj rozvod rodičů může mít. Ze sociologického hlediska se vliv rozvodu na děti příliš nezkoumá (častěji například z psychologického hlediska). A proto je třeba tuto mezeru vyplnit.

2) *Přehled odborné literatury k tématu: (úkol číslo 5)*

Burges, L. 1994. *Lone Parenthood and Family Disruption. The Outcomes for Children*. London: Family Policy Studies

Dreman, S. 1997. *The relation of divorced mother's perceptions of family cohesin and adaptability to behavior problems in childrens*. *Journal of Marriage and Family* 59/2: 324-331

Giddens, A. 1999. *Sociologie*. Praha: Argo

Hoffmann - Nowotny, H.J. 1988. *Budoucnost rodiny*. In: Vágnerová, M. 2000. *Vývojová psychologie*. Praha: Portál

Holub, P. 1996. *Roztržená rodina-posvátné instituci hrozí cesta do pekel*. *Respekt* 1: 9-12

King, V. 2002. *Paternal divorce and intrerpersonal trust in adult offspring*. *Journal of Marriage and Family* 64/3: 642-656

Matějčíček, Z. 1994. *Co děti nejvíc potřebují*. Praha: Portál

Možný, I. 1999. *Sociologie rodiny*. Praha: Slon

- Richards, M. 1995. *The interests of children at divorce*. Cambridge: Centre for Family Research, University of Cambridge
- Ross, L., Mirovsky, J. 1999. *Parental Divorce, Life - Course Disruption, And Adult Depression*. Journal of Marriage and Family 61:1030-1046
- Ryšánková, M. *Děti, rodiče a rozvody*. Psychologie dnes 7/8: 20-21
- Simons, R.L., Link, H., Gordon, L.C. 1999. *Explaining the Higher Incidence of Adjustment Problem Among Children of Divorce Compared with Those in Two-Parent Families*. Journal of Marriage and Family 61: 1020-1034
- Trnka, V. 1974 *Děti a rozvody-studie o adaptovanosti dětí z rozvrácených rodin*. Praha: Avicenum zdravotnické nakladatelství
- Warshak, R.A. 1996. *Revoluce v porozvodové péči o děti*. Praha: Portál
- Wolfinger, N. 2003. *Paternal divorce and offspring marriage: early or late?* Social forces 82/1: 337-357

3) subjekty pro studium (úkol číslo 6)

1) definování zkoumaných pojmů - klíčové koncepty:

rozvod: právní akt ukončující manželství žijících osob. Většinou v důsledku faktického rozpadu manželského vztahu. Rozvod je i západní sekularizované kultuře v důsledku křesťanské tradice stále považován za negativní jev, mimo jiné i pro psychické a ekonomické důsledky dopadající na děti a partnery. Možnost a formy rozvodu se dle společnosti liší. Rozvodem vzn. neúplná rodina, ale značná část partnerů vstupuje do nového manželství. Růst rozvodovosti vede k růstu soc. problémů ve společnosti (pracovní možnosti rozvedených matek, narušená výchova dětí). Faktory usnadňující rozvod jsou m. j. : vyšší důraz na osobní spokojenost ve vztahu oproti ekonomickému prvku silnému v tradiční společnosti, ekonomická a sociální emancipace ženy, ztráta kontroly širokého příbuzenstva nad nukleární rodinou, možnost uzavření nového manželství, společenská tolerance k rozvodu.

vývoj: ontogeneze, rozvoj, fylogeneze, evoluce, popř. pokrok.

(viz Jandourek, J. 2001. Sociologický slovník. Praha: Portál)

2) vymezení dimenzí pro rozvod

a) statistická dimenze rozvodu - procento rozvedených lidí s jedním a více dětmi

b) *psychologická dimenze rozvodu*

– indikátory: psychický nebo fyzický útlak manžela/ky druhým partnerem

- psychický nebo fyzický útlak dětí
- vzájemné nepochopení si
- odlišné zájmy
- rozdílný řebříček hodnot
- nedůvěra
- hádky
- neschopnost manžela/ky pečovat o děti
- naprostá nezúčastněnost jednoho z partnerů na chodu domácnosti a rodiny (včetně výchovy dětí)

c) ekonomická dimenze rozvodu - působení rozvodu na ekonomickou situaci v rodině

3) vymezení dimenzí pro vývoj

- a) psychologická dimenze - změny v psychice dítěte
- b) fyziologická dimenze - změny tělesné
- c) *sociální dimenze*

- indikátory: neschopnost kontaktu a komunikace s druhými lidmi (obzvláště s opačným pohlavím)
- stranění se společnosti, neúčast na společenských akcích s událostí
- potíže s navazováním vztahů a neschopnost si vztah udržet
- nedůvěra v lidi (zejména opačného pohlaví)
- nezájem a nechuť se s někým sblížit, vytvořit pevný vztah

4) formulace otázky:

Do jaké míry ovlivňuje rozvod rodičů další vývoj jejich dětí?

5) teoretická hypotéza:

Rozvod rodičů negativně ovlivňuje další vývoj jejich dětí.

6) praktická hypotéza:

Dítě, které má zkušenost s hádkami, nedůvěrou, násilím, jakožto příčinami rozvratu manželství jeho rodičů, má v dospělosti problémy navázat a následně udržovat hodnotný a fungující vztah.

4) měření a metody sběru dat (úkol číslo 4)

Stanovení výzkumné strategie:

- základní vymezení výzkumné strategie: jedná se o kvantitativní výzkum
- při výzkumu použijeme *průřezové statistické šetření*
- data budeme šetřit pomocí dotazníků

Kvantitativní výzkumná strategie zaměřuje výzkumný proces na ty sociální jevy, které jsou měřitelné. Protože budeme měřit statistický soubor (lidé, kteří zažili v dětství rozvod svých rodičů) v jednom časovém okamžiku, prakticky během několika málo dní, použijeme *průřezové statistické šetření*. Toto šetření poskytuje v datech něco jako prostorový průřez vlastnostmi statistického souboru.

Longitudinální šetření nepoužijeme, protože to se sestává z opakovaných měření stejných proměnných stejnými způsoby a to při našem výzkumu nemá smysl.

Pro získání dat nám poslouží speciálně sestavené dotazníky, které předložíme tzv. reprezentativnímu vzorku populace. To znamená, že vytvoříme vzorek lidí, kteří v dětství zažili rozvod svých rodičů. Data od nich sesbíraná poté můžeme vztáhnout na celou populaci. Přístup k výzkumné jednotce získáme takovým způsobem, že s nimi navážeme přímo kontakt a dotazník jim osobně předáme.

Propojení výzkumné strategie s cíly a výzkumnou otázkou

Ragin ve své knize *Constructing Social Research* ukazuje propojenost cílů s výzkumnou strategií. Uvádí, že pro kvantitativní výzkum jsou primární cíle například: „identifikování obvyklých vzorců“ a „vytváření předpokladů“. (Ragin: 1994: 51) Pokud to spojíme s naší výzkumnou otázkou, která zněla: *Do jaké míry ovlivňuje rozvod rodičů další vývoj jejich dětí?*, dostaneme následující cíle: 1) Budeme rozpoznávat obvyklé vzory a aspekty toho, jak se odráží rozvod rodičů na dalším vývoji jejich dětí. 2) Budeme pracovat na vytvoření předpokladu, že rozvod rodičů negativním směrem ovlivňuje další vývoj jejich dětí.

5) analýza (úkol číslo 3)

Účel výzkumu: probádání, prozkoumání výzkumné otázky *Do jaké míry ovlivňuje rozvod rodičů další vývoj jejich dětí?*, neboli explorace.

Výzkumná jednotka: lidé, kteří v dětství zažili rozvod svých rodičů

Osoby, které v dětství zažily rozvod rodičů, jsme si jako výzkumnou jednotku zvolili z toho důvodu, že na nich můžeme nejlépe vidět důsledky, které přináší rozvod. To pro nás představuje velikou výhodu. Další výhodou přináší to, že každý jedinec vnímá rozvod rodičů jiným způsobem, proto náš výzkum bude mít široký záběr. Například se můžeme zaměřit na to, zda se lidé, jejichž rodiče se rozvedli, častěji rozvádí než lidé pocházející z úplných rodin. Účel našeho výzkumu bude prozkoumat, probádat naši již dříve zvolenou výzkumnou otázku. Domníváme se, že vzhledem k tomu, že v oblasti sociologie není příliš téma rozvodu působícího na děti rozebíráno, je nejprve nutné tuto oblast prozkoumat. Výhodou bude vytvoření kvalitního základu pro další výzkum. Nevýhodou spatřujeme ve faktu, že toto téma není příliš prozkoumané, proto nemůžeme použít data z jiných, dřívějších výzkumů, proto bude práce delší.